

PRIMERA MEMORIA

d'Ana M. Matute

Aquesta novel·la va ser guardonada amb el Premi Nadal, el 1959. Matute parla amb la veu de Matia que ens relata el trànsit a la maduresa d'una adolescent que es veu obligada a viure a casa de la seva àvia on pateix un entorn hostil i opressiu durant la primera etapa de la postguerra.

És una crònica intimista on desfilen un munt de personatges tancats en una de les Illes Balears i, com una observadora naturalista, en fa un retrat gairebé zoològic, de les seves actituds individuals i socials, en un ambient ple de rancúnies històriques, oblidades per la península i que, per tant, prenen la seva pròpia evolució.

Matia viu amb por les primeres nits de la seva arribada a casa de l'àvia Praxedes que ens presenta com un "monstre" i que, mica en mica, anirem descobrint a partir de la seva fredor, del domini que la seva classe social, poder econòmic i afiliació a la ideologia vencedora li dona vers tots aquells que l'envolten. Domina la seva filla que viu en constant fugida de la realitat, mirant obsessivament per la finestra com si per allí hagués d'entrar el seu príncep salvador. Afavoreix Borja, el nét que com Matia, ha buscat refugi de la guerra i la primera postguerra, amb la diferència que, si Matia és filla de rojos i per tant estranya i poc recuperable, Borja és fill de feixistes i per tant la bona esperança de la dona de cabells blancs.

En el món dels nens es reflecteixen els odis i humiliacions dels adults. Borja juga amb els nens del poble, jocs en aparença innocents però amb armes de debò: ganxos de carnisser que fereixen els cossos i fusells amenaçadors de mort heretats dels pares. Matia és l'element discordant: perquè és dona, perquè és de la casa rica però es mostra amb una ideologia més democràtica i de respecte a les persones més enllà de les ideologies, que desconcerta els dos bàndols. El seu enamorament de Manuel, a qui han afusellat el pare, colpejat la mare i a qui ningú no vol donar feina, la fa descobrir la por de sentir-se menyspreada, la por de les represàlies, li fa sentir amenaces pronunciades en veu baixa que no s'atreveix a denunciar.

La hipocresia dels grans malmet encara més el camí dels joves: Borja aprendrà a odiar perquè descobreix que el seu ídol, Jorge de Son Major, un rebel viatger, és en realitat família de la seva àvia, examant de la seva mare i pare veritable del menyspreat Manuel. Borja esdevindrà a la vida de Matia, la personificació de l'abús de poder, i la noia abandonarà el seu ninot, el "Gorogó" que tota la vida havia dut entre la samarreta i la pell, i amb ell haurà deixat per sempre enrere la innocència.

Bona lectura!

Muntsa Farré